

Секція 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА ТРАНСПОРТІ

Атаманенко Юлія Юріївна

Старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат технічних наук

Червінчук Андрій Васильович

Завідувач науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший дослідник

ПРИМУСОВЕ ВІДКРИТТЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ: ТЕХНІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ПРИСТРОЇВ

У поліцейській діяльності існують чимало випадків, коли під час виконання своїх обов'язків у сфері контролю за дотриманням правил дорожнього руху для захисту життя та здоров'я людини, а також припинення чи протидії певним правопорушенням, зокрема тим, що вчиняються з використанням транспортних засобів, виникає потреба використовувати спеціальні засоби примусу. Перелік таких засобів міститься в Законі України «Про Національну поліцію» [1], зокрема це гумові та пластикові кийки, електрошокові пристрої контактної та контактано-дистанційної дії, засоби обмеження рухомості, засоби примусової зупинки транспорту тощо. Однак, іноді виникає потреба застосування інших технічних приладів, які наразі не перебувають на оснащенні підрозділів Національної поліції України, проте за своєю комплектацією передбачають можливість руйнування бокового скла автомобіля.

Таблиця 1 - Характеристика пристроїв з вбудованим склобоєм

Технічні аспекти пристроїв	Компактна загартована телескопічна палиця (ExB – 21HS) з додатковим гумовим наконечником	Викидний ніж з вбудованим склобоєм (Grand Way 1000113)	Тактична ручка – куботан (Laix B2)	Аварійний молоток	Збірний пристрій «WINCRUSHER»
Місце розташування склобою	в наконечнику під гумовим покриттям прихований спеціальний твердий та високоміцний шип (карбід вольфраму)	склобій розташований на кінці рукоятки викидного ножа	склобій розташований в торцевій частині корпусу ручки	склобоєм є сталевий наконечник аварійного молотка, який має вигляд головки	склобоєм є бойок, який знаходиться в ударному інерційному молоті
Поступне застосування кожного пристрою	Працівник Національної поліції України обирає бічне скло автомобіля, яке підлягає руйнуванню.				
	бере за рукоятку похідного (складеного) телескопічного кийка та різким махом руки переводить положення телескопічного кийка в розкладне	бере за рукоятку викидного ножа	бере за тактичну ручку зворотнім хватом, тримаючи великий палець на закругленому торці виробу	бере за рукоятку аварійного молотка головою вперед	<ul style="list-style-type: none"> - очищає зовнішню поверхню скла автомобіля від бруду або інших часток, що можуть заважати спрацюванню вакуумних присосок; - надягає захисні окуляри та рукавички, які йдуть у комплекті з пристроєм, з метою попередження можливого ураження уламками скла; - розміщує на поверхні скла фіксуючу рамку так, щоб одна з присосок розміщувалася напроти обличчя людини, що знаходиться в салоні, а отвір для укручування корпусу ударного молота, за можливості, – у геометричному центрі скла; - притискає до скла фіксуючу рамку та одночасно переміщує важелі на вакуумних присосках, зафіксує рамку на поверхні скла завдяки дії присосок; - зорієнтовує бойок і відповідно корпус інерційного молота в отвір для вкручування та обертовими рухами за годинниковою стрілкою доводить площу виходу бойка до поверхні скла. Довертає корпус до надання характерного спротиву, тобто створення початкового напруження у склі; - лівою рукою утримує корпус інерційного молота в місці з нанесеним протиковним покриттям, а правою рукою, тримаючись за ударну рукоять, висовує її максимально з корпусу; - різким рухом правої руки з наростаючим прискоренням засовує шток у корпус інерційного молота і здійснює удар. Лівою рукою утримує прилад, оскільки під час руйнування скла його фіксація до того ж самого скла зникає.
	Задля забезпечення безпеки прикриває обличчя та очі будь-яким доступним захисним щитом.				
сильно вдаряє по склу додатковим гумовим наконечником телескопічного кийка	сильно вдаряє по склу кінцем рукоятки, на якому розташований склобій	сильно вдаряє в кут скла торцевою частиною корпусу ручки	сильно вдаряє по склу сталевим наконечником молотка		
Недоліки	Максимальний розкид скла; неконтрольована сила удару; можливість травмувати осіб, що знаходяться всередині автомобіля; ризик травмувати поліцейського, який застосовує цей прилад; можливість травмувати осіб, які знаходяться поруч із поліцейським.				
Відсутність нормативно-правової бази щодо застосування спеціальних засобів для примусового відкриття транспортних засобів співробітниками Національної поліції України.					

Досліджуючи ті чи інші пристрої, слід виокремити: телескопічний кийок, викидний ніж із вбудованим склобоєм, тактичну ручку — куботан, аварійний молот та запатентований промисловий зразок «Пристрій збірний для примусового відкриття транспортного засобу «WINCRUSHER». Зазначені пристрої мають вбудований склобій, який дозволяє з легкістю розбити автомобільне скло [2]. Наприклад, такі пристрої як: телескопічний кийок, викидний ніж, тактична ручка та аварійний молот мають дещо однакові функціональні та технічні можливості (див. таблицю).

Варто враховувати те, що застосування пристроїв має бути безпечним для життя та здоров'я особи, яка знаходиться в салоні автомобіля, а також нести мінімальні пошкодження для самого транспортного засобу. Тому, окремої уваги заслуговує збірний пристрій «WINCRUSHER» [3], основний принцип роботи якого полягає у фіксації його на поверхні бічного скла автомобіля та використанні сконцентрованої ударної енергії від інерційного молота, що приводиться в дію мускульною силою поліцейського.

Проаналізувавши вищезазначені пристрої, можна зробити висновок, що збірний пристрій «WINCRUSHER» дозволить достатньо швидко, якісно та максимально безпечно здійснити примусове відкриття транспортного засобу шляхом руйнування будь-якого з бічних стекол автомобіля [4]. Проте, для того, щоб підрозділи Національної поліції України могли повноцінно та безперешкодно використовувати «WINCRUSHER» у своїй діяльності, необхідно внести певні зміни до Закону України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2013 року № 580-VIII [5].

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

2. Червінчук А. В., Атаманенко Ю. Ю. Пристрої для примусового відкриття транспортних засобів та правові підстави їх застосування / А. В. Червінчук, Ю. Ю. Атаманенко // Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика. 2022. № 1 (3). С. 91 – 98.

3. Пристрій збірний для примусового відкриття транспортного засобу «WINCRUSHER» : с. 44268 Україна : № s 2021 00257; заявл. 11.02.2021; опубл. 25.08.2021, Бюл. № 34.

4. Спосіб примусового відкриття транспортного засобу : пат. 151710 Україна : В60J 1/08 (2006.01). № u 2022 01158; заявл. 11.04.2022; опубл. 31.08.2022, Бюл. № 35.

5. Нормативно-правове врегулювання примусового відкриття транспортних засобів (науково-практичні рекомендації) / С. С. Вітвіцький, С. О. Бичін, А. В. Веснін, А. В. Червінчук, Ю. Ю. Атаманенко, Є. О. Пилипенко. Кривий Ріг : Донецький юридичний інститут МВС України, 2020. 56 с.